

Brüssel, 18. aprill 2018
(OR. en)

8115/18

Institutsioonidevaheline
dokument:
2018/0107 (COD)

JAI 324
COPEN 105
CYBER 67
DROIPEN 54
JAIEX 28
ENFOPOL 172
TELECOM 95
DAPIX 107
EJUSTICE 28
IA 102
CODEC 578
MI 271

ETTEPANEK

Saatja:	Euroopa Komisjoni peasekretär, allkirjastanud Jordi AYET PUIGARNAU, direktor
Kättesaamise kuupäev:	18. aprill 2018
Saaja:	Jeppe TRANHOLM-MIKKELSEN, Euroopa Liidu Nõukogu peasekretär
Komisjoni dok nr:	COM(2018) 226 final
Teema:	Ettepanek: EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU DIREKTIIV, millega kehtestatakse ühtlustatud normid kriminaalmenetluses tõendite kogumise eesmärgil esindajate määramise kohta

Käesolevaga edastatakse delegatsioonidele dokument COM(2018) 226 final.

Lisatud: COM(2018) 226 final

Strasbourg, 17.4.2018
COM(2018) 226 final

2018/0107 (COD)

Ettepanek:

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU DIREKTIIV,
millega kehtestatakse ühtlustatud normid kriminaalmenetluses tõendite kogumise
eesmärgil esindajate määramise kohta

{SWD(2018) 118 final} - {SWD(2018) 119 final}

SELETUSKIRI

1. ETTEPANEKU TAUST

- **Ettepaneku põhjused ja eesmärgid**

Internetipõhiste teenuste osutajad, näiteks elektroonilise side teenused või sotsiaalvõrgustikud, internetipõhised kauplemiskohad ja muud veebimajutusteenuse pakkujad, on peamised innovatsiooni ja majanduskasvu edendajad digitaalmajanduses. Nad hõlbustavad enneolematut juurdepääsu teabele ja lihtsustavad inimeste omavahelist suhtlust. Kõnealused teenused ühendavad sadu miljoneid kasutajaid ning pakuvad eraisikutele ja ettevõtetele uuenduslikke teenuseid. Nad toovad märkimisväärset kasu digitaalsele ühtsele turule ning loovad majanduslikku ja sotsiaalset heaolu kasutajatele kogu liidus ja sellest kaugemalgi. Interneti ning kommunikatsioonipõhise ja infoühiskonna teenuste üha suuremat tähtsust ja olemasolu meie igapäevaelus ja ühiskonnas kajastab kasutuse hüppeline kasv. Ent neid teenuseid võidakse kasutada ka kuritegude, kaasa arvatud raskete kuritegude, nagu terrorirünnakud, toimepanemise või sellele kaasaaitamise vahenditena. Sel juhul on kõnealused teenused ja rakendused sageli ainus koht, kust uurijad võivad leida juhtlõngu kuriteo toimepanija kindlakstegemiseks ja selliste tõendite hankimiseks, mida saaks kasutada kohtus.

Arvestades interneti piirideta olemust, saab selliseid teenuseid pakkuda põhimõtteliselt kõikjalt maailmas ning selleks ei ole tingimata vaja füüsilist taristut, ettevõtte kohalolu või töötajaid neis liikmesriikides, kus teenuseid pakutakse, või siseturul tervikuna. ELis julgustatakse ja toetatakse selliste teenuste piiriülest pakkumist eelkõige teenuste osutamise vabaduse teel.

Siseturul tegutsevad teenuse osutajad võib jagada kolme põhikategooriasse: 1) teenuse osutajad, kelle peakorter on liikmesriigis ja kes pakuvad teenuseid üksnes kõnealuse liikmesriigi territooriumil; 2) teenuse osutajad, kelle peakorter on liikmesriigis ja kes pakuvad teenuseid üksnes kõnealuse liikmesriigi territooriumil; ja 3) teenuse osutajad, kelle peakorter ei ole ELis ja kes pakuvad teenuseid ühes või mitmes ELi liikmesriigis ning kellel on või puudub tegevuskoht ühes või mitmes kõnealusest liikmesriikidest.

Kuna puudub üldine nõue, et teenuse osutajad peavad tagama füüsilise kohalviibimise liidu territooriumil, on liikmesriigid võtnud riiklike juriidiliste kohustuste järgimise tagamiseks riiklikul tasandil meetmeid, mida nad peavad oluliseks ja mis on kooskõlas direktiivi 2000/31/EÜ (infoühiskonna teenuste teatavate õiguslike aspektide, eriti elektroonilise kaubanduse kohta siseturul¹ (e-kaubanduse direktiiv)) artikli 3 lõikega 4. Selliste meetmete hulka kuuluvad tõenditele või muud liiki teabele juurdepääsu nõudmine, kui seda taotleavad kohtuasutused kriminaalasjades. Need riiklikud lähenemisviisid on liikmesriigiti väga erinevad ja hõlmavad meetmeid alates laiendatud täitepädevusest² kuni kohustuseni määrata esindaja asjaomase liikmesriigi territooriumil teatavate teenuse osutajate puhul, kes pakuvad teenuseid kõnealusel territooriumil. Näiteks võeti Saksamaal hiljuti vastu võrgustike

¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 8. juuni 2000. aasta [direktiiv 2000/31/EÜ](#) infoühiskonna teenuste teatavate õiguslike aspektide, eriti elektroonilise kaubanduse kohta siseturul (EÜT L 178, 17.7.2000, lk 1).

² Termin „täitepädevus“ osutab asjaomaste ametiasutuste pädevusele läbi viia uurimistoimingut.

täitemeetmete seadus³, mis kohustab sotsiaalvõrgustike pakkujaid⁴ määrama Saksamaal oleva isiku, kes on volitatud vastu võtma õiguskaitseasutustelt saadud päringuid. Seadusega kehtestatakse kuni 500 000 euro suurused sanktsioonid esindaja nimetamata või teenust vastu võtma volitatud isikuna tegutsedes teabepäringutele vastamata jätmise eest. Sarnaseid meetmeid käsitlevad arutelud on pooleli Itaalias⁵. Teised liikmesriigid, näiteks Belgia, ei nõua kohalikku esindust, kuid selle asemel püüavad siseriiklike menetluste kaudu⁶ sundida otse välismaal asuvaid teenuse.

Liikmesriigid kohaldavad teenuse osutaja suhtes kohtualluvuse rakendamiseks ka mitmesuguseid ühendavaid tegureid, näiteks tema peamine asukoht, teenuste pakkumise koht, andmete asukoht või nende tegurite kombinatsioon. Lisaks on olemas erinevad koostöömehhanismid ja mitteametlikud kokkulepped mõnede liikmesriikide ametiasutuste ja mõnede teenuse osutajate vahel. Mõned suuremad teenuse osutajad hindasid mõjuhindamise eesmärgil, et nende riiklike juriidiliste kohustuste täitmise aastakulud on seitsmekohaline arv. Lahknevate riiklike nõuete täitmise kulu, ehkki eeldatavasti turuosaga proportsionaalne, võib osutada väiksematele teenuse osutajatele tõkestavaks.

Seoses sellise korra raames saadatud päringute täidetavusega esineb liikmesriikide vahel erinevusi selles osas, kas teenuse osutajad on kohustatud tegema koostööd või mitte. Killustatud on ka sanktsioonid ja täitmise tagamine mittetäitmise korral. Isegi juhul, kui teenuse osutaja täidab sanktsiooni rakendamise määrust, on siiski raske tagada andmete esitamise algele määruse täitmist.

Liikmesriigid on kõnealused probleemid välja toonud peamiste probleemidena, millega tuleb ühiselt tegeleda mitmel juhul:

- Justiits- ja siseministrite ning ELi institutsioonide esindajate ühisavalduses 22. märtsil 2016 Brüsselis toimunud terrorirünnakute kohta⁷ rõhutati vajadust leida esmajärjekorras viise digitaalsete tõendite kiiremaks ja tulemuslikumaks tagamiseks ja kogumiseks, intensiivistades koostööd kolmandate riikidega ja Euroopa territooriumil tegutsevate teenuse osutajatega, et parandada ELi ja liikmesriikide õigusaktide järgimist.
- 9. juunil 2016 vastu võetud nõukogu järeldustes⁸ kinnitasid liikmesriigid taas oma otsusekindlust toetada õigusriigi põhimõtteid küberruumis ja kutsusid komisjoni üles välja töötama ELi ühist lähenemisviisi küberruumi käsitleva kriminaalõigussüsteemi parandamise kohta.

³ http://www.bmjbv.de/DE/Themen/FokusThemen/NetzDG/NetzDG_node.html.

⁴ Seadust kohaldatakse „telemeediateenuse pakkujate suhtes, kes kasu saamise eesmärgil haldavad internetiplatvorme, mis on võimaldavad kasutajatel jagada teiste kasutajatega igasugust sisu või teha sellise sisu üldsusele kättesaadavaks (sotsiaalvõrgustikud) jne. Sama kehtib platvormide puhul, mis võimaldavad individuaalset kommunikatsiooni või konkreetse sisu levitamist.“

⁵ <http://www.publicpolicy.it/wp-content/uploads/2016/03/Relazione-Franco-Roberti-Dna.pdf>.

⁶ Antwerpeni apellatsioonikohtu 15. novembri 2017. aasta otsus, <http://www.lesoir.be/124825/article/2017-11-17/la-justice-belge-condamne-skype-payer-une-amende-de-30000-euros>.

⁷ [ELi justiits- ja siseministrite ning ELi institutsioonide esindajate ühisavaldus 22. märtsil 2016 Brüsselis toimunud terrorirünnakute kohta.](#)

⁸ [Euroopa Liidu nõukogu järeldused küberruumi käsitleva kriminaalõigussüsteemi parandamise kohta, ST9579/16.](#)

Kõnealuste probleemide lahendamiseks on vajalik kaheosaline õigusloomealane lähenemisviis. Käesoleva ettepanekuga kehtestatakse normid teatavate teenuse osutajate esinduse kohta liidus kriminaalmenetluses tõendite kogumise eesmärgil. Lisaks ELi toimimise lepingu artikli 82 lõike 1 alusel vastu võetud õigusaktile on vaja ette näha määruste vahetu kättetoimetamine piiriülestes olukordades. Seega lahendatakse eespool toodud probleemid nende kahe ettepaneku kombineerimise teel. Ent on oluline meele pidada, et käesoleva ettepaneku eesmärk on eelkõige selgelt kindlaks teha liikmesriikide määruste adressaat teenuse osutajate valduses olevate tõendite hankimiseks kriminaalasjades. Seetõttu on käesoleva ettepaneku eesmärk kõrvaldada mõned teenuse osutajate poole pöördumise takistused, pakkudes kogu ELi hõlmavat ühist lahendust kohtumääruste kättetoimetamiseks teenuse osutajatele esindaja kaudu. Kaob vajadus riikide individuaalsete ja kooskõlastamata lähenemisviiside järele ning see tagab õiguskindluse ELi tasandil. Selleks kehtestatakse käesoleva ettepanekuga liikmesriikidele kohustused tagada, et teenuse osutajad määravad volitatud esindajad, kes vastutavad juriidiliselt kohtumääruste ja -otsuste täitmise eest kõnealuste teenuse osutajate nimel.

Lisaks loob ühtne lähenemisviis võrdsed tingimused kõigile ELis samu teenuseid pakkuvatele ettevõtetele, olenemata sellest, kus on nende asukoht või tegevuskoht, järgides samal ajal e-kaubanduse direktiivi artiklis 3 sätestatud päritoluriigi põhimõtet. Kõnealune põhimõte kehtib üksnes infoühiskonna teenuste osutajate suhtes, kelle asukoht on ELis, ning lisaks kohaldatakse selle suhtes mitut erandit ja võimalikku mööndust. Ühtlustatud normid ELi tasandil ei ole vajalikud mitte ainult teenuste osutamise takistuste kõrvaldamiseks ja siseturu parema toimimise kindlustamiseks, vaid ka sidusama lähenemisviisi tagamiseks liidu kriminaalõigusele. Võrdsed tingimused on vajalikud ka siseturu hea toimimise muude põhieelduste seisukohast, näiteks kodanike põhiõiguste kaitse ning suveräänsuse ja avaliku võimu austamine riiklike ja Euroopa õigusaktide tõhusal rakendamisel ja täitmise tagamisel.

- **Kooskõla poliitikavaldkonnas praegu kehtiva ELi õigusraamistikuga**

Teenuse osutaja, kelle asukoht ei ole ELis, kuid kes pakub teenuseid ELis, kohustus määrata esindaja on juba olemas teatavates ELi õigusaktides, mis kehtivad konkreetsetes valdkondades. Näiteks isikuandmete kaitse üldmääruses (EL) 2016/679 (artikkel 27)⁹ ja direktiivis (EL) 2016/1148 meetmete kohta, millega tagada võrgu- ja infosüsteemide turvalisuse ühtlaselt kõrge tase kogu liidus (artikkel 18)¹⁰. Samuti on selline kohustus olemas komisjoni e-privaatsuse määruse ettepanekus (artikkel 3)¹¹.

Nagu eespool märgitud, on käesolev ettepanek kooskõlas e-kaubanduse direktiiviga ja eriti direktiivi artiklis 3 sätestatud päritoluriigi põhimõttega. See ei mõjuta kõnealuse direktiivi sätteid, kaasa arvatud artikli 5 kohaseid teabe esitamise nõudeid.

⁹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 27. aprilli 2016. aasta [määrus \(EL\) 2016/679](#) füüsiliste isikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise ning direktiivi 95/46/EÜ kehtetuks tunnistamise kohta (ELT L 119, 4.5.2016, lk 1).

¹⁰ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 6. juuli 2016. aasta [direktiiv \(EL\) 2016/1148](#) meetmete kohta, millega tagada võrgu- ja infosüsteemide turvalisuse ühtlaselt kõrge tase kogu liidus (ELT L 194, 19.7.2016, lk 1).

¹¹ [Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus](#), milles käsitletakse eraelu austamist ja isikuandmete kaitset elektroonilise side puhul ning millega tunnistatakse kehtetuks direktiiv 2002/58/EÜ (privaatsust ja elektroonilist sidet käsitlev määrus), COM(2017) 10 final.

- **Direktiivi ettepaneku kokkuvõte (kuidas see parandab olemasolevat raamistikku)**

Praegu on liikmesriikides erinevad lähenemisviisid seoses teenuse osutajatele pandud kohustustega, eriti kriminaalmenetluses. Killustatus on esile tulnud eelkõige elektroonilistes tõendites, sest teatavad teenuse osutajad salvestavad teavet, mis võib olla kuritegude uurimise ja süüdistuse esitamise seisukohast oluline. Selline killustatus tekitab asjaosaliste seas õiguskindlusetust ning võib seega kehtestada teenuse osutajatele mitmesuguseid ja mõnikord vastuolulisi kohustusi ning sanktsioone, sõltuvalt sellest, kas nad pakuvad teenuseid riiklikult, piiriüleselt liidu piires või väljaspool liitu. Teenuste osutamise vabaduse takistuste kõrvaldamiseks kohustatakse käesolevas direktiivis teenuse osutajaid määrama liidus esindaja, kes võtab vastu ja täidab otsuseid, eesmärgiga koguda kriminaalmenetluses pädevate riigiasutuste poolt tõendeid, ning tagab nende otsuste täitmise. Sellega kaasnev takistuste kõrvaldamine tagaks siseturu parema toimimise nii, et see on kooskõlas ühise vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajaneva ala arendamisega.

Kõigi liidus tegutsevate teenuse osutajate kohustus määrata esindaja tagaks selle, et määrustel, mille eesmärk on koguda tõendeid kriminaalmenetluses, on olemas selge adressaat. See omakorda lihtsustaks teenuse osutajatel nende määruste täitmist, sest esindaja vastutaks nende määruste vastuvõtmise, täitmise ja täitmise tagamise eest teenuse osutaja nimel.

2. **ÕIGUSLIK ALUS, SUBSIDIAARSUS JA PROPORTSIONAALSUS**

- **Õiguslik alus**

Selle valdkonna tegevuse toetamise õiguslik alus on sätestatud Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklites 53 ja 62, milles on ette nähtud meetmete vastuvõtmine liikmesriikide teenuste loomist ja osutamist käsitlevate õigus- ja haldusnormide koordineerimiseks.

Käesoleval juhul aitaks liidus esindaja määramise kohustus eelkõige kõrvaldada Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklis 56 sätestatud teenuste osutamise vabaduse takistused, nagu on kirjeldatud eespool.

- **Vahendi valik**

Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklite 53 ja 62 kohaselt saab komisjon teha ettepanekuid võtta vastu direktiive ja mittesiduvaid õigusakte, näiteks soovitusi. Arvestades vajadust tagada õiguskindlus ja kõrvaldada teenuste osutamise vabaduse takistused, mida ei ole võimalik saavutada mittesiduva vahendi vastuvõtmisega, valiti direktiivi vorm.

- **Subsidiaarsus**

Käesolev ettepanek käsitleb teenuse osutajaid, kes pakuvad ELis teenuseid, olenemata nende tegevuskohast, mis võib olla ELis või väljaspool seda. ELi ühise lähenemisviisi puudumisel võivad kooskõlastamata riiklikud lahendused, mis on seotud kriminaalmenetluses tõendite kogumiseks otsuste vastuvõtmise, täitmise või täitmise tagamisega, põhjustada killustatust, tekitades mitmel turul tegutsevate teenuse osutajate jaoks mitmesuguste ja võimalikult vastuolus olevate riiklike kohustuste rägastiku. See takistab teenuste osutamist kõikjal ELis.

Arvestades õiguslike lähenemisviiside mitmekesisust ja sidusrühmade suurt hulka, on ELi tasandi õigusaktid kindlakstehtud probleemide lahendamiseks kõige asjakohasem viis.

- **Proportsionaalsus**

Ettepanekuga püütakse edendada ühtset lähenemisviisi teenuste osutamise olemasolevate ja tekkivate takistuste kõrvaldamiseks seoses kriminaalmenetluses tõendite kogumiseks tehtud otsuste vastuvõtmise, täitmise või täitmise tagamise küsimusega. Valitud lähenemisviisi peetakse proportsionaalseks kehtestatud koormusega. Pidades silmas interneti ja infoühiskonna teenuste üha suuremat tähtsust ja olemasolu, on mitu võimalikku varianti praeguste takistuste kõrvaldamiseks. Neist variantidest, mida on üksikasjalikumalt käsitletud seadusandlikule ettepanekule lisatud mõjuhinnaangus¹², saavutab esindaja kohustuslik määramine teatavate ELis tegutsevate teenuse osutajate puhul eesmärgi pakkuda tõhusat mehhanismi, mis võimaldab toimetada kohtumäärused kätte ilma teenuse osutajaid põhjendamatult koormamata.

Esindaja määramise kohustus kujutab endast suuremat koormust neile ettevõtetele, kellel puudub ELis asukoht, sest nad ei saaks tugineda olemasoleva ettevõtte kohalolule ELis. Teisalt, kõnealune esindaja võib olla kolmas isik, keda võidakse jagada erinevate teenuse osutajate, eriti väikeste ja keskmise suurusega ettevõtete (VKEde) vahel, ning esindajal võivad olla erinevad funktsioonid (näiteks isikuandmete kaitse üldmääruse või e-privaatsuse määruse kohased esindajad lisaks käesolevas õigusaktis ette nähtud esindajale). Seda kohaldatakse üksnes VKEde suhtes, kes pakuvad teenuseid ELis, ning mitte andmete juhuslikul töötlemisel ELis.

3. JÄRELHINDAMISE, SIDUSRÜHMADEGA KONSULTEERIMISE JA MÕJU HINDAMISE TULEMUSED

- **Konsulteerimine sidusrühmadega**

Rohkem kui pooleteise aasta jooksul konsulteeris komisjon kõigi asjaomaste sidusrühmadega, et kindlaks teha probleemid ja edaspidised suunad, kaasa arvatud ametiasutuste ja teenuse osutajate vaheliste suhtluskanalite täiustamise võimalused. Selleks kasutati küsitlusi, alustades avalikust konsultatsioonist kuni asjaomastele avaliku sektori asutustele suunatud küsitlusteni välja. Samuti korraldati ELi õigusaktide võimaliku mõju arutamiseks eksperdirühmade kohtumisi ja kahepoolseid kohtumisi. Algatuse kohta tagasiside kogumiseks kasutati ka konverentse, kus arutati elektroonilistele tõenditele piiriülese juurdepääsu teemal.

Liikmesriikides läbiviidud avaliku sektori asutustele suunatud küsitlustes ilmnes, et puudub ühtne lähenemisviis elektroonilistele tõenditele piiriülese juurdepääsu saamise kohta, sest igal liikmesriigil on oma riiklik praktika. Samuti reageerisid teenuse osutajad välisriikide õiguskaitseasutuste päringutele erinevalt ning vastamisajad erinesid sõltuvalt päringut esitavast liikmesriigist. See tekitab õiguskindlusetust kõigi asjaomaste sidusrühmade seas.

¹² Komisjoni talituste töödokument – Mõjuhinnaang, mis lisatakse ettepanekule võtta vastu määrus kriminaalasjades elektrooniliste tõendite esitamise ja säilitamise Euroopa määruste kohta ning ettepanekule võtta vastu direktiiv, millega kehtestatakse ühtlustatud normid esindaja määramise kohta kriminaalmenetluses tõendite kogumise eesmärgil, SWD(2018) 118.

Kogu konsultatsiooniprotsessi jooksul osutasid teenuse osutajad ja mõned kodanikuühiskonna organisatsioonid vajadusele tagada õiguskindlus otseses koostöös avaliku sektori asutustega ja vältida kollisioone. Avaliku sektori asutuste poolt välja toodud põhiprobleemide hulka kuulusid usaldusväärse koostöö puudumine teenuse osutajatega, läbipaistvuse puudumine ja uurimistoimingute kohtualluvusega seotud õiguskindlusetus. Mõned kodanikuühiskonna organisatsioonid leidsid, et selle valdkonna ELi õigusaktid ei olnud soovitavad ja eelistasid ELi tegevuse piiramist vastastikuse õigusabi menetluste tõhustamisele, mida edendatakse paralleelselt.

- **Mõjuhindang**

Õiguskontrollikomitee andis mõjuhindangu kohta positiivse arvamuse¹³ ja esitas mitu täiustamissoovitust¹⁴. Pärast seda arvamust muudeti mõjuhindangut, et arutada põhjalikumalt põhiõiguste küsimusi, mis on seotud andmete piiriülese jagamisega, eelkõige eelistatud variandi juurde kuuluvate mitmesuguste meetmete vahelisi seoseid. Samuti muudeti hinnangut nii, et see kajastaks paremini sidusrühmade ja liikmesriikide seisukohti ja seda, kuidas neid on arvesse võetud. Peale selle vaadati üle poliitiline taust, et lisada täiendavad viited mitmesugustele aspektidele, näiteks eksperdirühmades peetud aruteludele, mis aitasid algatust kujundada. Erinevate meetmete vastastikust täiendavust selgitati nende ulatuse, ajastuse ja põhjalikkuse seisukohast ning korrigeeriti lähtestsenaariumit, et kajastada paremini muutusi, mille esinemine ei sõltu tõenäoliselt väljapakutud meetmete vastuvõtmisest. Viimaks lisati andmete jagamise töövoogude paremaks kirjeldamiseks vooskeemid.

Lisaks lähtestsenaariumile (variant O) kaaluti nelja peamist poliitikavarianti: mitu praktilist meetet nii õiguslase koostöö menetluste kui ka avaliku sektori asutuste ja teenuse osutajate vahelise otsese koostöö tõhustamiseks (variant A: muu kui seadusandlik); variant, milles on ühendatud variandi A praktilised meetmed ja rahvusvahelised lahendused (variant B: seadusandlik); variant, milles on ühendatud eelpool variandis B toodud meetmed ja tõendite esitamise Euroopa määrus, ning andmebaasidele juurdepääsu parandamise meede (variant C: seadusandlik); ning variant, milles on ühendatud kõik eespool variandis C toodud meetmed ja kaugsalvestatud andmetele otsest juurdepääsu käsitlevad õigusaktid (variant D: seadusandlik). Samuti tehti mõjuhindangus kindlaks, et ELis teenuseid pakkuvad teenuse osutajad peavad nimetama liidus esindaja, ja see lisati variantidesse C ja D.

Mõjuhindangus ilmnes, et esindajat sisaldavad variandid (C ja D) lisaksid teiste variantidega võrreldes selge väärtuse. Kuigi teenuse osutajatel esineks esindaja määramise tõttu lühiajaliselt lisakulusid, vähendab ühtlustatud raamistik ELi tasandil tõenäoliselt nende teenuse osutajate koormust, kes praegu vastavad vabatahtlikult õiguskaitseasutustelt saadud päringutele ja peavad hindama neid kõigi liikmesriikide erinevate õigusaktide kohaselt. Asjaomaste teenuse osutajatega tehtavas koostöös loodud ja valideeritud kulumudel näitas, et algatusega kaasneks märkimisväärne kulude kokkuhoid keskpikas ja pikas perspektiivis ning see kõrvaldaks siseturul takistused. Lisaks avaldaks õiguskindlus ja menetluste standardimine

¹³ Komisjoni talituste töödokument – Mõjuhindang, mis lisatakse ettepanekule võtta vastu määrus kriminaalasjades elektrooniliste tõendite esitamise ja säilitamise Euroopa määruste kohta ning ettepanekule võtta vastu direktiiv, millega kehtestatakse ühtlustatud normid esindaja määramise kohta kriminaalmenetluses tõendite kogumise eesmärgil, SWD(2018) 118.

¹⁴ Euroopa Komisjoni õiguskontrollikomitee – Mõjuhindangut käsitlev aramus – Ettepanek võtta vastu määrus kriminaalasjades elektrooniliste tõendite esitamise ja säilitamise Euroopa määruste kohta ning ettepanek võtta vastu direktiiv, millega kehtestatakse ühtlustatud normid esindaja määramise kohta kriminaalmenetluses tõendite kogumise eesmärgil, SEC(2018) 199.

positiivset mõju ka VKEdele, sest nende halduskoormus väheneks. Kokkuvõttes eeldatakse seda, et algatusega kaasneks ka neil kulude kokkuhoid.

- **Põhiõigused**

Esindaja määramise kohustusega püütakse kõrvaldada teenuste osutamise vabaduse takistused ja hõlbustada seega kõnealuse vabaduse kasutamist. Eelkõige võimaldab ettepanek teenuse osutajatel, kelle tegevuskoht on liidus, määrata olemasolev tegevuskoht oma esindajaks, v.a üksnes juhul, kui kõnealune tegevuskoht on liikmesriigis, kes ei osale asutamislepingu V jaotise kohaselt vastuvõetud õiguslase koostöö vahendites. Kõnealuse erandi eesmärk on käsitleda asutamislepingu V jaotisega loodud konkreetset olukorda, mida tuleb arvesse võtta.

4. MÕJU EELARVELE

Seadusandlik ettepanek ei avalda mõju liidu eelarvele.

5. MUU TEAVE

- **Rakenduskavad ning järelevalve, hindamise ja aruandluse kord**

Liikmesriigid peavad direktiivi rakendama. Komisjon toetab kõnealust rakendamisprotsessi, luues ühtlustatud ja sidusa rakendamise tagamiseks ning teenuse osutajate puhul erinevate süsteemide vältimiseks kontaktkomitee. Vajaduse korral esitab komisjon teenuse osutajatele suunised. Komisjon esitab hiljemalt viie aasta jooksul pärast kohaldamise algust Euroopa Parlamendile ja nõukogule aruande selle kohaldamise kohta, tuginedes selle toimimise üksikasjalikule ülevaatele. Vajaduse korral lisatakse aruandele ettepanekud käesoleva direktiivi kohandamiseks.

- **Ettepaneku sätete üksikasjalik selgitus**

Artikkel 1. Reguleerimisese ja kohaldamisala

Artiklis 1 sätestatakse direktiivi reguleerimisese, milleks on kehtestada normid kriminaalmenetluses tõendite kogumise eesmärgil teatava teenuse osutajate esinduse kohta liidus.

Teenuse osutajatelt nõutavad kohustused võivad olla mitmes vormis, näiteks prokurörit või kohtunikult kriminaalmenetluses õiguslike tagajärgedega määruse vastuvõtmine, kõnealuses kriminaalmenetluses vajalike andmete esitamine, kriminaalmenetluses andmete säilitamiseks teatavate meetmete võtmine või nende poole täitemenetlusega pöördumine mittetäitmise korral. Oma kaubandus- ja territoriaalpoliitika tõttu võib teenuse osutajatel olla raskusi nende üha sagedasemate erinevate päringute täitmisega. Teisest küljest peavad pädevad asutused teadma, kelle poole pöörduda ja kuidas pöörduda nende teenuse osutajate poole, kellel on asukoht liidu territooriumil või kes pakuvad siin teenuseid.

Liikmesriigid ei tohi käesoleva direktiivi kohaldamisala kohaselt kehtestada teenuse osutajatele täiendavaid kohustusi lisaks neile, mis tulenevad käesolevast direktiivist, näiteks kohustada neid määrama esindajat oma territooriumil selle asemel, et määrata see ükskõik kus liidus, kus nad teenuseid pakuvad.

Esindust käsitlevad ühtlustatud normid ei tohiks piirata liidu ja siseriiklikes õigusaktides pädevatele asutustele antud volitusi pöörduda teenuse osutajate poole, kellel on asukoht nende territooriumil. Sellistel juhtudel, kui riigi ametiasutused otsustavad suunata oma määrused otse teenuse osutaja tegevuskohta, ei kohaldata käesolevas direktiivis sätestatud esindaja vastutust.

Artikkel 2. Mõisted

Artiklis 2 sätestatakse käesolevas õigusaktis kohaldatavad mõisted.

Esindaja võib olla juriidiline või füüsiline isik, kelle teenuse osutaja määrab enda nimel tegutsema, et järgida pädevate õiguskaitse- või kohtuasutuste poolt kriminaalasjades tõendite kogumise eesmärgil välja antud otsuseid. Teenuse osutajatel peaks olema võimalus määrata olemasolev tegevuskoht liikmesriigis, kaasa arvatud nende peamine tegevuskoht või peakorter, ning määrata ka mitu esindajat.

Käesoleva direktiivi kohaldamisalasse kuuluvad järgmist liiki teenuse osutajad: elektroonilise side teenuste osutajad, infoühiskonna teenuste osutajad, kes salvestavad andmeid kasutajale pakutava teenuse raames, kaasa arvatud sotsiaalvõrgustikud, internetipõhised kauplemiskohad ja muud veebimajutusteenuse pakkujad ning interneti nimede ja numbrite määramise teenuste osutajad.

Käesoleva direktiivi kohaldamisalasse kuuluvad elektroonilise side teenuste osutajad, nagu on määratletud [direktiivis, millega kehtestatakse Euroopa elektroonilise side seadustik]. Traditsioonilised telekommunikatsiooniteenused, tarbijad ja ettevõtjad tuginevad traditsiooniliste sideteenuste asemel üha enam isikutevahelist sidet võimaldavatele uutele internetipõhiste teenustele, nagu IP-kõned, kiirsõnumid ja e-posti teenused. Seega käsitletakse käesolevas ettepanekus kõnealuseid teenuseid koos sotsiaalvõrgustikega, nagu Twitter ja Facebook, mis võimaldavad kasutajatel sisu jagada.

Paljudel juhtudel ei salvestata andmeid enam kasutaja seadmesse, vaid tehakse kättesaadavaks pilvepõhine taristu, millele on võimalik ligi pääseda põhimõtteliselt kõikjalt. Teenuse osutajatel ei pea oma teenuste pakkumiseks olema asukohta ega pea omama servereid igas kohtualluvuses, vaid kasutavad pigem keskseid süsteeme. Et võtta arvesse seda arengusuunda, hõlmab mõiste pilveteenuseid, mis pakuvad mitmesuguseid andmetöötlusressursse, näiteks võrgud, serverid ja muu taristu, salvestusruum, rakendused ja teenused, mis võimaldavad salvestada andmeid eri otstarvetel. Õigusakti kohaldatakse ka digitaalsete kauplemiskohtade suhtes, mis võimaldavad tarbijatel ja/või kauplejatel teha kauplejatega tehinguid internetipõhiste müügi- või teenuse osutamise lepingute kaudu. Sellised tehingud tehakse kas internetipõhise kauplemiskoha veebisaidil või kaupleja veebisaidil, kes kasutab internetipõhise kauplemiskoha pakutavaid andmetöötlusteenuseid. Seega on elektroonilised tõendid, mida võib kriminaalmenetluse käigus vaja minna, tavaliselt kauplemiskoha valduses.

Ettepanekuga ei reguleerita teenuseid, mille puhul andmete salvestamine ei ole olemuslik komponent. Kuigi paljud tänapäeval teenuse osutajate pakutavad teenused hõlmavad andmete teatavat liiki salvestamist, eriti siis, kui tegemist on internetipõhiste kaugteenustega, võidakse eristada teenuseid, mille puhul andmete säilitamine ei ole peamine omadus, vaid üksnes kõrvalist laadi, sealhulgas kaugteel osutatavad internetipõhised õigusabi-, arhitekti-, inseneri- ja raamatupidamisteenused.

Internetitaristu teenuste pakujate, näiteks domeeninimeregistraatorite ja registrite ning privaatsus- ja vahenduspakkujate valduses olevad andmed võivad olla kriminaalmenetluse

seisukohast olulise tähtsusega, sest need võivad pakkuda jälgi, mis võimaldavad kindlaks teha võimaliku kuritegevuses osalenud isiku või üksuse.

Käesoleva direktiivi kohaldamisalasse kuuluvate teenuse osutajate kindlaksmääramiseks peaks teenuse osutaja ja liidu vahel olema piisav seos. Sellega seoses tuleks hinnata, kas teenuse osutaja võimaldab liidus olevatel juriidilistel või füüsilistel isikutel oma teenuseid kasutada. Ent üksnes juurdepääs teenusele (mis võib tuleneda ka juurdepääsust teenuse osutaja või vahendaja veebisaidile või e-posti aadressile ja muudele kontaktandmetele) ei peaks olema piisav tingimus käesoleva direktiivi kohaldamiseks. Seetõttu tuleks nõuda sisulist seost liiduga. Selline sisuline seos oleks kindlasti olemas siis, kui teenuse osutajal on tegevuskoht liidus. Liidus tegevuskoha puudumisel tuleks liiduga sisulise seose kriteeriumit hinnata ühes või mitmes liikmesriigis olulise arvu kasutajate olemasolu või tegevuste ühte või mitmesse liikmesriiki suunamise põhjal. Tegevuste ühte või mitmesse liikmesriiki suunamise võib kindlaks määrata kõikide asjaomaste asjaolude põhjal, kaasa arvatud sellised tegurid nagu kõnealuses liikmesriigis üldiselt kasutatava keele või vääringu kasutus või võimalus tellida kaupu või teenuseid. Tegevuste liikmesriiki suunamist võib järelada ka rakenduse kättesaadavusest asjaomase riigi rakendustepoes, kohaliku reklaami või liikmesriigis kasutatavas keeles reklaami pakkumisest, liikmesriikides olevatelt isikutelt pärit teabe kasutamisest oma tegevuse käigus või kliendisuhete käsitlemisest, näiteks pakkudes klienditeenindust liikmesriigis üldiselt kasutatavas keeles. Samuti tuleb eeldada sisulist seost siis, kui teenuse osutaja suunab oma tegevuse ühte või mitmesse liikmesriiki, nagu on toodud määruse 1215/2012 (kohtualluvuse ning kohtuotsuste tunnustamise ja täitmise kohta tsiviil- ja kaubandusajades) artikli 17 lõike 1 punktis c.

Artikkel 3. Esindaja

Artikli 3 lõigetes 1 ja 2 kehtestatakse liidus teenuseid pakkuvatele teenuse osutajatele kohustus määrata liidus esindaja. Põhimõtteliselt peaks teenuse osutajatel olema võimalik valida, millises liikmesriigis nad määravad oma esindaja, ning artikli 1 lõike 2 kohaselt ei tohi liikmesriigid seda vaba valikut piirata, näiteks sellega, et kehtestavad kohustuse määrata esindaja oma territooriumil. Ent artikli 3 lõiked 1–3 sisaldavad teenuse osutajate kõnealuse vaba valiku teatavaid piiranguid, nimelt seda, et esindaja tuleks asutada liikmesriigis, kus teenuse osutaja teenuseid pakub või kus on tema asukoht. Kõnealune piirang, mis nõuab eelnevalt olemasolevat seost teenuse osutaja ja selle liikmesriigi vahel, kus esindaja tuleb määrata, piirab teenuse osutajate võimalust valida liikmesriik kaalutluste põhjal, mis läheks vastuollu käesoleva direktiivi eesmärkidega, näiteks trahvisummade tasemega. Samuti määratakse artikli 3 lõigetes 1–3 ära, millised liikmesriigid vastutavad teenuse osutajatele kohustuse kehtestamise eest.

Artikli 3 lõiget 1 kohaldatakse teenuse osutajate suhtes, kellel on asukoht liidus. Nad peavad määrama vähemalt ühe esindaja liidus, täpsemalt liikmesriigis, kus nad teenuseid pakuvad või kus on nende asukoht. Liikmesriigid, kus on teenuse osutajate asukoht, vastutavad kõnealuse kohustuse kehtestamise eest.

Artikli 3 lõiget 2 kohaldatakse teenuse osutajate suhtes, kellel on asukoht liidus. Sel juhul peaksid nad määrama esindaja ühes liikmesriikidest, kus nad teenuseid pakuvad. Liikmesriigid, kus on teenuse osutajate asukoht, vastutavad kõnealuse kohustuse kehtestamise eest.

Artikli 3 lõiget 3 kohaldatakse nii artikli 3 lõikes 1 kui ka artikli 3 lõikes 2 käsitletud juhul ning sellega kehtestatakse täiendavad nõuded asutamislepingu V jaotise alusel vastuvõetud

siseturu vahendi ja õigusosalase koostöö vahendite koosmõjuga seonduva probleemi lahendamiseks. Asjaomases õigusosalase koostöö vahendis mitteosalevas liikmesriigis määratud esindaja ei täida täielikult oma rolli, sest tema poole ei oleks võimalik pöörduda kõnealuse vahendi alusel antava määrusega. Seepärast nõutakse artikli 3 lõikes 3, et sellistes vahendites osalevates liikmesriikides teenuseid pakuvad teenuse osutajad määraksid esindaja ühes neist. Selle tulemusena täidaks V jaotise alusel antavas õigusosalase koostöö vahendis osalevas liikmesriigis esindajat määrav teenuse osutaja oma kohustusi lõike 1 või 2 alusel, olenevalt juhtumist, ja lõike 3 alusel. Seevastu V jaotise alusel antavas õigusosalase koostöö vahendis osalevas liikmesriigis esindajat määrav teenuse osutaja täidaks seega oma lõike 1 või 2 kohast kohustust, kuid selleks, et täita ka oma lõike 3 kohast kohustust, peab ta nimetama veel ühe esindaja ühes neist V jaotise alusel antavas õigusosalase koostöö vahendis osalevatest liikmesriikidest. Kõnealuse kohustuse kehtestamise eest vastutavad asjaomases vahendis osalevad liikmesriigid, kus teenuse osutaja pakub teenuseid.

Kriminaalõiguse alal eksisteeriva „muutuva geomeetria“ tõttu, mille puhul Taani ei osale üheski V jaotise alusel antavas liidu õigusaktis ning Ühendkuningriigil ja Iirimaa on õigus osaleda, on praegu olemas eri õigusaktid, mida kohaldatakse liikmesriikide vahelistes suhtes kriminaalmenetluses tõendite kogumisel. Nende vahendite hulka kuuluvad direktiiv Euroopa uurimismääruse kohta ja 2000. aasta vastastikuse õigusabi konventsioon. Tõendite esitamise Euroopa määrus lisandub sellesse mitmetahulisse õiguskorda. Sellest tingitud keerukusega kaasneb tõenäoliselt suurem oht, et tõendite esitamise Euroopa määrusi käsitlevas määruses osalevad liikmesriigid võivad välja töötada kooskõlastamata riiklikud lahendused, mis omakorda tooks kaasa suurema killustatuse ja õiguskindlusetuse kõigi asjaomaste sidusrühmade seas. Seetõttu tuleks nõuda, et kõik liikmesriigid tagaksid selle, et teenuse osutajad, kellel ei ole liidus asukohta, kuid kes pakuvad seal teenuseid, määravad liidus esindaja, kes oleks piiriülestes olukordades otseste päringute ja kohtuasutuste vahelisel õigusalasel koostööl põhinevate päringute adressaat. Lisaks tuleks ELi toimimise lepingu V jaotise 4. peatüki alusel kriminaalasjades tõendite kogumiseks vastu võetud ELi õiguslike vahendite, milles osalevad vaid mõned liikmesriigid, tõhususe vähenemise ohu vältimiseks määrata esindaja ühes neist liikmesriikidest, kes osaleb kõnealustes õiguslikes vahendites.

Teenuse osutajatel peaks olema võimalik direktiivis sätestatud tingimuste kohaselt määrata oma esindajaks üks oma tegevuskohtadest liidus, kaasa arvatud oma peamine tegevuskoht või peakorter.

Artikli 3 lõikes 6 selgitatakse, et liikmesriigid peavad siseriiklikus õiguses tagama, et määratud esindaja saab mittetäitmise korral võtta vastutusele, ilma et see piiraks teenuse osutaja enda vastutust. Teenuse osutajatel ei tohiks olla võimalik väita, et nad ei vastuta näiteks oma esindaja poolt mittetäitmise eest. Samuti ei saa nad end süüst vabastada puuduva või ebatõhusa sisekorra tõttu, sest nemad vastutavad vajalike vahendite ja volituste pakkumise eest määruste ja riiklike otsuste täitmise tagamiseks. Esindajal ei tohiks olla võimalik end süüst vabastada, väites näiteks seda, et tal puudus volitus andmete edastamiseks.

Artikkel 4. Teavitused ja keeled

Artiklis 4 kehtestatakse liikmesriikidele kohustus tagada, et teenuse osutajad määravad ühe või mitu esindajat ning esitavad nende kontaktandmed.

Teavitus peaks sisaldama ka teavet keel(t)e kohta, milles teenuse osutaja poole saab pöörduda. Vaikimisi kasutatakse selle liikmesriigi ametlikku keelt, kus esindaja asub. Kui seal on mitu ametlikku keelt, võib teenuse osutaja valida ühe või mitu neist. Lisaks võivad teenuse

osutajad valida täiendavaid liidu ametlikke keeli, milles kõigi liikmesriikide pädevad asutused nende poole pöörduvad. See võimaldab teenuse osutajatel valida näiteks keele, mida kasutatakse peakorteriga toimivas sisesuhtluses või mida praegu kasutatakse sageli päringutes, ning luua seeläbi suurema järjepidevuse ja kindluse nii pädevate asutuste kui ka teenuse osutajate seas.

Kui teenuse osutaja määrab mitu esindajat, võivad nad teavitada ka kaalutlustest selle kindlaksmääramiseks, kelle poole tuleks pöörduda. Need ei ole liikmesriikide ametiasutustele siduvad, kuid neid tuleks järgida, välja arvatud nõuetekohaselt põhjendatud juhtudel.

Teenuse osutajad vastutavad kõnealuse teabe avalikult kättesaadavaks tegemise eest, näiteks oma veebisaidil, ja selle teabe ajakohasena hoidmise eest. Lisaks peaksid liikmesriigid tegema asjaomase teabe kättesaadavaks spetsiaalsetel veebisaitidel, et aidata kohtuasutustel õiget adressaati kindlaks teha.

Artikkel 5. Sanktsioonid

Juhul, kui käesoleva direktiiviga hõlmatud teenuse osutajad ei täida käesoleva direktiivi kohaselt vastu võetud siseriiklike õigusnorme, peaksid liikmesriigid oma siseriiklikes õigusaktides ette nägema tõhusad, proportsionaalsed ja hoiatavad sanktsioonid, mida võib teenuse osutajate suhtes kehtestada käesolevas direktiivis sätestatud esindaja määramata jätmise ning vajalike volituste, vahendite ja tingimuste (näiteks esindajale taristu riigi ametiasutuste antud otsuste üldiseks täitmiseks) mittepakkumise eest, ning esitama nõutavad tõendid.

Teisest küljest on karistused või trahvid selle eest, kui esindaja ei täida kindlat otsust (näiteks määrust konkreetses menetluses) muude konkreetsete vahendite (näiteks määruse tõendite esitamise ja säilitamise Euroopa määruste kohta kriminaalasjades elektrooniliste tõendite saamiseks) või siseriiklike õigusnormide ese.

Artikkel 6. Kooskõlastamismehhanism

Sidusa lähenemisviisi tagamiseks on direktiivis ette nähtud kooskõlastusmehhanism liikmesriikide määratud keskasutuste põhjal. Kõnealune kooskõlastusmehhanism võimaldab liikmesriikidel vahetada teavet, pakkuda abi ja teha koostööd oma täitetegevuses, näiteks tehes kindlaks kõige asjakohasema liikmesriigi, kes võtab meetmeid konkreetsel mittetäitmise juhtumil.

Artiklid 7, 8, 9 ja 10

Kõnealused artiklid sisaldavad täiendavaid sätteid liikmesriikide poolt ülevõtmise, komisjoni poolt hindamise, direktiivi jõustamise ja direktiivi adressaatide kohta. Kavandatav direktiiv jõustub kahekümnendal päeval pärast selle avaldamist Euroopa Liidu Teatajas. Liikmesriikidel on kuus kuud kavandatava direktiivi sätete siseriiklikku õigusesse ülevõtmiseks. Komisjon peab hindama käesolevat direktiivi kooskõlas komisjoni parema õigusloome suunistega ning 13. aprilli 2016. aasta institutsioonidevahelise kokkuleppe¹⁵ punktiga 22.

¹⁵ 13. aprillil 2016 Euroopa Parlamendi, Euroopa Liidu Nõukogu ja Euroopa Komisjoni vahel sõlmitud institutsioonidevaheline parema õigusloome kokkulepe; ELT L 123, 12.5.2016, lk 1–14.

Ettepanek:

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU DIREKTIIV,

millega kehtestatakse ühtlustatud normid kriminaalmenetluses tõendite kogumise eesmärgil esindajate määramise kohta

EUROOPA PARLAMENT JA EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikleid 53 ja 62,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut,

olles edastanud seadusandliku akti eelnõu liikmesriikide parlamentidele,

võttes arvesse Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamust¹⁶,

toimides seadusandliku tavamenetluse kohaselt

ning arvestades järgmist:

- (1) Võrgupõhiseid teenuseid võib osutada põhimõtteliselt kõikjalt ning need ei vaja füüsilist taristut, ettevõtte kohalolu ega töötajaid riigis, kus teenuseid pakutakse, ega siseturul. Seetõttu võib olla raske kohaldada asjaomaste teenuse osutajate suhtes siseriiklikes ja liidu õigusaktides kehtestatud kohustusi, eelkõige kohustust täita kohtuasutuse määrust või otsust, ning tagada kohustuste täitmist. Eelkõige kehtib see kriminaalõiguses, kus liikmesriikide ametiasutustel on raskusi oma otsuste kättetoimetamisel, nende täitmisel ja täitmise tagamisel, eriti juhul, kui asjaomaseid teenuseid osutatakse väljastpoolt nende territooriumi.
- (2) Seetõttu on liikmesriigid võtnud mitmeid erinevaid meetmeid oma õigusaktide tõhusamaks kohaldamiseks ja nende täitmise tagamiseks. See hõlmab meetmeid teenuse osutajate poole pöördumiseks kriminaalmenetluse seisukohast oluliste elektrooniliste tõendite hankimiseks.
- (3) Seetõttu on mõned liikmesriigid võtnud vastu oma territooriumil õigusaktid, millega kehtestatakse kohustuslik esindus, või kaaluvad nende vastuvõtmist mitme teenuse osutaja puhul, kes pakuvad kõnealusel territooriumil teenuseid. Sellised nõuded loovad siseturul teenuste vabale osutamisele takistusi.
- (4) On arvestatav oht, et muud liikmesriigid püüavad kogu liitu hõlmava lähenemisviisi puudumisel lahendada kriminaalmenetluses tõendite kogumisega seotud olemasolevaid puudusi mitmesuguste riiklike kohustuste kehtestamisega. See loob paratamatult siseturul teenuste vabale osutamisele lisatakistusi.

¹⁶ ELT C ..., ..., lk ...

- (5) Praegustes tingimustes mõjutab sellest tingitud õiguskindlusetus nii teenuse osutajaid kui ka riigi ametiasutusi. Mitmesugused ja võimalikult vastuolus olevad kohustused on kehtestatud teenuse osutajatele, kes asuvad või pakuvad teenuseid erinevates liikmesriikides, kes kehtestavad nende suhtes rikkumiste korral ka erinevaid sanktsioone. Selline kriminaalmenetluste raamistiku erinevus suureneb tõenäoliselt veelgi side- ja infoühiskonna teenuste üha suurema tähtsuse tõttu meie igapäevaelus ja ühiskondades. Eespool toodu ei kujuta endast üksnes siseturu nõuetekohase toimimise takistust, vaid toob kaasa ka probleemid liidu vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajaneva ala loomisel ja nõuetekohasel toimimisel.
- (6) Sellise killustatuse vältimiseks ja selle tagamiseks, et siseturul tegutsevatel ettevõtetel oleksid samasugused või sarnased kohustused, on liit võtnud sellega seotud valdkondades, näiteks andmekaitse valdkonnas¹⁷, vastu mitmeid õigusakte. Andmesubjektide kaitstuse suurendamiseks on isikuandmete kaitse üldmääruses¹⁸ ette nähtud liidus esindaja määramine vastutavate ja volitatud töötajate poolt, kes ei asu liidus, kuid kes pakuvad liidus asuvatele isikutele kaupu või teenuseid või jälgivad nende käitumist, kui see käitumine toimub liidus, välja arvatud juhul, kui töödeldakse juhtumipõhiselt, ei hõlma isikuandmete eriliikide suures ulatuses töötlemist või süüdimõistvate kohtuotsuste ja süütegudega seotud isikuandmete töötlemist ning selle tulemusel ei ohustata tõenäoliselt füüsiliste isikute õigusi ja vabadusi, võttes arvesse töötlemise laadi, konteksti, ulatust ja eesmärgi või kui vastutav töötaja on avaliku sektori asutus või organ.
- (7) Kehtestades ühtlustatud normid liidus teatavate teenuse osutajate esinduse kohta kriminaalmenetluses tõendite kogumise eesmärgil liikmesriikide pädevate asutuste antud otsuste vastuvõtmiseks, täitmiseks ja täitmise tagamiseks, tuleks kõrvaldada olemasolevad teenuste vaba osutamise takistused ning tuleks vältida tulevikus sellega seoses erinevate riiklike lähenemisviiside kehtestamist. Tuleks kehtestada võrdsed tingimused teenuse osutajatele. Peale selle tuleks hõlbustada kriminaalõiguse tõhusamat rakendamist vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajaneval ühisel alal.
- (8) Kõnealune esindaja peaks olema kriminaalasjades tõendite kogumiseks antud siseriiklike määruste ja otsuste ning Euroopa Liidu toimimise lepingu V jaotise 4. peatüki kohaldamisala raames vastuvõetud liidu õiguslike vahendite kohaste määruste ja otsuste adreassaat. See hõlmab nii vahendeid, mis võimaldavad määrusi piiriülestes olukordades teenuse osutajale otse kätte toimetada, kui ka V jaotise 4. peatüki kohasel kohtuasutuste vahelisel õigusalasel koostööl põhinevaid vahendeid.
- (9) Liikmesriigid tagavad, et esindaja määramise kohustus on vahetu, st alates artiklis 7 sätestatud ülevõtmise kuupäevast teenuse osutajate puhul, kes pakuvad sel kuupäeval

¹⁷ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. oktoobri 1995. aasta [direktiiv 95/46/EÜ](#) üksikisikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise kohta (EÜT L 281, 23.11.1995, lk 31). Euroopa Parlamendi ja nõukogu 27. aprilli 2016. aasta [määrus \(EL\) 2016/679](#) füüsiliste isikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise ning direktiivi 95/46/EÜ kehtetuks tunnistamise kohta (isikuandmete kaitse üldmäärus) (ELT L 119, 4.5.2016, lk 1). Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. juuli 2002. aasta [direktiiv 2002/58/EÜ](#), milles käsitletakse isikuandmete töötlemist ja eraelu puutumatuse kaitset elektroonilise side sektoris (eraelu puutumatust ja elektroonilist sidet käsitlev direktiiv) (EÜT L 201, 31.7.2002, lk 37).

¹⁸ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 27. aprilli 2016. aasta [määrus \(EL\) 2016/679](#) füüsiliste isikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise ning direktiivi 95/46/EÜ kehtetuks tunnistamise kohta (ELT L 119, 4.5.2016, lk 1).

liidus teenuseid, või alates hetkest, mil teenuse osutajad hakkavad liidus teenuseid pakkuma nende teenuse osutajate puhul, kes alustavad teenuste pakkumist pärast ülevõtmiskuupäeva.

- (10) Esindaja määramise kohustust tuleks kohaldada teenuse osutajate suhtes, kes pakuvad teenuseid liidus, st ühes või mitmes liikmesriigis. Käesolevat direktiivi ei tuleks kohaldada olukordade suhtes, kus teenuse osutaja asub ühe liikmesriigi territooriumil ja pakub teenuseid ainult kõnealuse liikmesriigi territooriumil.
- (11) Olenemata esindaja määramisest, peaks liikmesriikidel olema jätkuvalt võimalik pöörduda oma territooriumil asuvate teenuse osutajate poole, kas ainult siseriiklikes olukordades või pärast kriminaalasjades vastastikust õigusabi ja vastastikust tunnustamist käsitlevate õiguslike vahendite alusel esitatud abitaotluse saamist.
- (12) Selle kindlaksmääramiseks, kas teenuse osutaja pakub teenuseid liidus, tuleb hinnata, kas teenuse osutaja võimaldab liidus olevatel juriidilistel või füüsilistel isikutel kasutada oma teenuseid. Ent üksnes veebiliidese olemasolu (näiteks juurdepääs teenuse osutaja või vahendaja veebisaidile või e-posti aadressile ja muudele kontaktandmetele) ei peaks olema piisav tingimus käesoleva direktiivi kohaldamiseks.
- (13) Sisuline seos liiduga peaks samuti olema oluline käesoleva direktiivi kohaldamisala kindlaksmääramiseks. Selline sisuline seos liiduga tuleks lugeda olemas olevaks juhul, kui teenuse osutajal on liidus tegevuskoht. Sellise tegevuskoha puudumisel tuleks sisulise seose kriteeriumit hinnata ühes või mitmes liikmesriigis olulise arvu kasutajate olemasolu või tegevuste ühte või mitmesse liikmesriiki suunamise põhjal. Tegevuste ühte või mitmesse liikmesriiki suunamise võib kindlaks määrata kõikide asjaomaste asjaolude põhjal, kaasa arvatud sellised tegurid nagu kõnealuses liikmesriigis üldiselt kasutatava keele või vääringu kasutus või võimalus tellida kaupu või teenuseid. Teenuste suunamist liikmesriiki võib järeltada ka rakenduse kättesaadavusest asjaomase riigi rakendustepoes, kohaliku reklaami või kõnealuses liikmesriigis kasutatavas keeles reklaami pakkumisest, liikmesriikides olevatelt isikutelt pärit teabe kasutamisest oma tegevuse käigus või kliendisuhete käsitlemisest, näiteks pakkudes klienditeenindust kõnealuses liikmesriigis üldiselt kasutatavas keeles. Samuti tuleb eeldada sisulist seost siis, kui teenuse osutaja suunab oma tegevuse ühte või mitmesse liikmesriiki, nagu on toodud määruse 1215/2012 (kohtualluvuse ning kohtuotsuste tunnustamise ja täitmise kohta tsiviil- ja kaubandusajades) artikli 17 lõike 1 punktis c. Seevastu, pidades silmas üksnes määruses (EL) 2018/302¹⁹ sätestatud diskrimineerimiskeelust kinnipidamist, ei saa ainuüksi sel põhjusel käsitleda teenuse osutamist tegevuste suunamisena konkreetsele territooriumile liidus. Samad kaalutlused peaksid kehtima selle kindlaksmääramise suhtes, kas teenuse osutaja pakub teenuseid liikmesriigis.
- (14) Teenuse osutajatel, kes on kohustatud määrama esindaja, peaks olema võimalus määrata selleks olemasolev tegevuskoht liikmesriigis, olgu selleks siis juriidiline isik või filiaal, esindus, kontor või põhitegevuskoht või peakorter, ning ka rohkem kui üks esindaja. Kontserni ei tohiks siiski sundida määrama mitut esindajat – üht iga

¹⁹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 28. veebruari 2018. aasta [määrus \(EL\) 2018/302](#), mis käsitleb siseturul toimuvat põhjendamatut asukohapõhist tõkestust ja muul viisil diskrimineerimist kliendi kodakondsuse, elukoha või asukoha alusel ning millega muudetakse määrusi (EÜ) nr 2006/2004 ja (EL) 2017/2394 ning direktiivi 2009/22/EÜ (ELT L 601, 2.3.2018, lk 1).

kõnealuse kontserni ettevõtte kohta. Euroopa Liidu toimimise lepingu V jaotise 4. peatüki kohaldamisala raames vastu võetud erinevaid vahendeid kohaldatakse liikmesriikide vahelistes suhetes kriminaalmenetluses tõendite kogumisel. Kriminaalõiguse ühisel alal eksisteeriva „muutuva geomeetria“ tõttu on vaja tagada, et direktiiviga ei hõlbustataks edaspidiste lahknevuste või takistuste loomist siseturul teenuste pakkumisele, võimaldades nende territooriumil teenuseid pakkuvatel teenuse osutajatel määrata esindajad liikmesriikides, kes ei osale asjaomastes õiguslikes vahendites, millest ei piisa probleemi lahendamiseks. Seetõttu tuleks määrata liikmesriigis vähemalt üks esindaja, kes osaleb liidu asjaomastes õiguslikes vahendites, et vältida käesolevas direktiivis ettenähtud määramise tõhususe vähenemise ohtu ning kasutada ära koostoimet, mida pakub esindaja olemasolu, kriminaalmenetluses tõendite kogumise raames, kaasa arvatud [määruse] või 2000. aasta vastastikuse õigusabi konventsiooni alusel antud otsuste ja määruste vastuvõtmiseks, täitmiseks ja täitmise tagamiseks. Lisaks kasutatakse ära esindaja määramisel, mida võib rakendada ka riiklike juriidiliste kohustuste täitmise tagamiseks, koostoimet, mida pakub kriminaalasjades tõendite kogumise eesmärgil teenuse osutajate poole pöördumiseks selge juurdepääsupunkti olemasolu.

- (15) Põhimõtteliselt peaks teenuse osutajatel olema võimalik valida, millises liikmesriigis nad määravad oma esindaja, ning liikmesriigid ei tohi seda vaba valikut piirata, näiteks sellega, et kehtestavad kohustuse määrata esindaja oma territooriumil. Ent direktiiv sisaldab ka teenuse osutajate kõnealuse vaba valiku teatavaid piiranguid, nimelt seda, et esindaja tuleks määrata liikmesriigis, kus teenuse osutaja teenuseid pakub või asub, ning kohustust määrata esindaja ühes neist liikmesriikidest, kes osaleb asutamislepingu V jaotise alusel vastu võetud õiguslase koostöö vahendites.
- (16) Kriminaalmenetluses tõendite kogumise seisukohast kõige olulisemad teenuse osutajad on elektroonilise side teenuste osutajad ja infoühiskonna teenuste konkreetseid osutajad, kes hõlbustavad kasutajate vahelist suhtlemist. Seega tuleks käesoleva direktiiviga hõlmata mõlemaid rühmi. Elektroonilise side teenuste osutajad määratletakse ettepanekus võtta vastu direktiiv, millega kehtestatakse Euroopa elektroonilise side seadustik. Nende hulka kuuluvad isikutevahelise side, näiteks IP-kõne, kiirsõnumite saatmise ja e-posti teenused. Siia lisatud infoühiskonna teenuste kategooriad on need, mille puhul andmete salvestamine on kasutajale pakutava teenuse olemuslik komponent, ja osutavad eelkõige sotsiaalsuhtlusvahenditele, kuivõrd need ei kvalifitseeru elektroonilise side teenusteks, internetipõhisteks kauplemiskohtadeks, mis hõlbustavad tehingute tegemist kasutajate (näiteks tarbijate ja ettevõtete) vahel, ja muudeks veebimajutusteenusteks, kaasa arvatud nendeks, kus teenust osutatakse pilvandmetöötluse teel. Käesoleva direktiivi kohaldamisalast tuleks välja jätta infoühiskonna teenused, mille puhul andmete salvestamine ei ole olemuslik komponent ja mille puhul see on üksnes kõrvalist laadi, näiteks kaugteel pakutavad õigusabi-, arhitekti-, inseneri- ja raamatupidamisteenused, isegi, kui need võivad kuuluda direktiivi (EL) 2015/1535 kohaselt infoühiskonna teenuste määratluse alla.
- (17) Nimede ja numbrite määramisega seotud internetitaristu teenuste osutajad, näiteks domeeninimeregistraatorid ja -registrid ning privaatsus- ja vahendusteenuse osutajad või piirkondlikud interneti-registrid IP-aadressidele on eriti olulised seoses pahatahtlike või kompromiteeritud veebisaitide taga olevate isikute tuvastamisega. Nende valduses on andmed, mis on kriminaaluurimise seisukohast eriti olulised, sest need võimaldavad kindlaks teha kuritegevuses kasutatud veebisaidi taga oleva isiku

või üksuse või kurjategijate poolt kaaperdatud kompromiteeritud veebisaidi korral kuriteo ohvri.

- (18) Esindajal peaks olema võimalik järgida neid otsuseid ja määruseid, mida liikmesriikide ametiasutused neile suunavad, teenuse osutaja nimel, kes võtaks selle tulemuse tagamiseks vajalikud meetmed, kaasa arvatud piisavad vahendid ja volitused. Selliste meetmete puudumine või nende puudused ei tohiks olla põhjus õigustada käesoleva direktiivi kohaldamisalasse kuuluvate otsuste või määruste mittetäitmist nii teenuse osutaja kui ka tema esindaja puhul.
- (19) Teenuse osutajad peaksid teavitama liikmesriike, kus esindaja elab või asub, oma esindaja isiku- ja kontaktandmetest ning nendega seotud teabemuudatustest ja -uuendustest. Teavitustes tuleks anda teavet ka nende keelte kohta, milles esindaja poole saab pöörduda, ning need peaks sisaldama vähemalt üht selle liikmesriigi ametlikest keeltest, kus esindaja elab või asub, kuid võib sisaldada muid liidu ametlike keeli, näiteks oma peakorteris kasutatav keel. Kui teenuse osutaja määrab rohkem kui ühe esindaja, võib ta teavitada ka kaalutlustest selle kindlaksmääramiseks, kelle poole tuleks pöörduda. Need kaalutlused ei ole liikmesriikide ametiasutustele siduvad, kuid neid tuleks järgida, välja arvatud nõuetekohaselt põhjendatud juhtudel. Teenuse osutaja peaks tegema avalikult kättesaadavaks, näiteks oma veebisaidil, kogu selle teabe, mis on liikmesriikide ametiasutuste jaoks eriti oluline, sellisel viisil, mis on võrreldav direktiivi 2000/31/EÜ (infoühiskonna teenuste teatavate õiguslike aspektide, eriti elektroonilise kaubanduse kohta siseturul²⁰(direktiiv elektroonilise kaubanduse kohta)) artikli 5 kohase üldise teabe kättesaadavaks tegemise nõuetega. Elektroonilist kaubandust käsitleva direktiivi kohaste teenuse osutajate puhul täiendab, kuid ei asenda, neid nõudeid artikli 3 lõige 3. Lisaks peaksid liikmesriigid avaldama asjaomase teabe oma riigi kohta e-õiguskeskkonna portaali spetsiaalsel saidil, et hõlbustada liikmesriikide vahelist koostööd ja teise liikmesriigi ametiasutuste poolt esindaja kasutamist.
- (20) Esindaja määramise ning sellega seotud teabe edastamise ja avalikult kättesaadavaks tegemise kohustuste rikkumise suhtes tuleks kohaldada tõhusaid, proportsionaalseid ja hoiatavaid sanktsioone. Sanktsioonidega ei tohiks mingil juhul kehtestada teenuste osutamise püsivat ega ajutist keeldu. Liikmesriigid peaksid kooskõlastama oma täitemeetmeid juhul, kui teenuse osutaja pakub teenuseid mitmes liikmesriigis. Sidusa ja proportsionaalse lähenemisviisi tagamiseks esitatakse kooskõlastusmehhanism. Komisjon võib vajaduse korral hõlbustada sellist koostööd, kuid teda tuleb teavitada rikkumise juhtumitest. Käesolev direktiiv ei reguleeri teenuse osutajate ja esindajate vahelisi lepingupõhiseid kokkuleppeid nende suhtes kehtestatud sanktsioonide finantstagajärgede ülekandmiseks või ümbersuunamiseks.
- (21) Direktiiv ei piira ametiasutuste uurimisvolitusi tsiviil- või halduskohtumenetlustes, kaasa arvatud juhul, kui selliste menetlustega võivad kaasnedä sanktsioonid.
- (22) Direktiivi järjepideva kohaldamise tagamiseks tuleks kehtestada täiendavaid kooskõlastusmehhanisme liikmesriikide vahel. Seetõttu peaksid liikmesriigid määrama keskasutuse, kes saab pakkuda teiste liikmesriikide keskasutustele teavet ja

²⁰ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 8. juuni 2000. aasta [direktiiv 2000/31/EÜ](#) infoühiskonna teenuste teatavate õiguslike aspektide, eriti elektroonilise kaubanduse kohta siseturul (EÜT L 178, 17.7.2000, lk 1).

abi direktiivi kohaldamisel, eriti siis, kui käsitletakse direktiivi kohaseid täitemeeteid. Kõnealune kooskõlastamismehhanism peaks tagama, et asjaomaseid liikmesriike teavitatakse liikmesriigi kavatsusest võtta täitemeete. Lisaks peaksid liikmesriigid tagama, et keskasutused saavad pakkuda vajaduse korral üksteisele kõnealustes olukordades abi ja teha üksteisega koostööd. Keskasutuste vaheline koostöö täitemeetmete korral võib hõlmata täitemeetmete kooskõlastamist erinevate liikmesriikide pädevate asutuste vahel. Täitemeetmete kooskõlastamiseks kaasavad keskasutused vajaduse korral ka komisjoni. Kooskõlastusmehhanismi olemasolu ei piira üksiku liikmesriigi õigust kehtestada sanktsioone teenuse osutajate suhtes, kes ei täida oma direktiivi kohaseid kohustusi. Keskasutuste määramine ja neid käsitleva teabe avaldamine hõlbustavad teenuse osutajatel selle liikmesriigi, kus tema esindaja elab või asub, teavitamist oma esindaja määramisest ja kontaktandmetest.

- (23) Kuna käesoleva direktiivi eesmärki, milleks on teenuste vaba osutamise takistuste kõrvaldamine kriminaalmenetluses tõendite kogumise raames, ei suuda liikmesriigid piisavalt saavutada, küll aga saab neid selliste teenuste piirideta olemuse tõttu paremini saavutada liidu tasandil, võib liit võtta meetmeid kooskõlas Euroopa Liidu lepingu artiklis 5 sätestatud subsidiaarsuse põhimõttega. Kõnealuses artiklis sätestatud proportsionaalsuse põhimõtte kohaselt ei lähe käesolev direktiiv nimetatud eesmärkide saavutamiseks vajalikust kaugemale.
- (24) Euroopa Andmekaitseinspektoriga konsulteeriti kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EÜ) nr 45/2001²¹ artikli 28 lõikega 2 ja ta esitas oma arvamuse (...)²²,
- (25) Komisjon peaks teostama käesoleva direktiivi hindamise, mis peaks põhinema viiel kriteeriumil – tõhusus, mõjus, asjakohasus, sidusus ja ELi lisaväärtus – ning olema võimalike edasiste meetmete mõju hindamise alus. Hindamine tuleks teha viis aastat pärast jõustumist, et oleks võimalik koguda piisavalt tõendeid selle praktilise rakendamise kohta. Teavet tuleks koguda korrapäraselt ja selleks, et saada käesoleva direktiivi hindamise jaoks andmeid,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA DIREKTIIVI:

Artikkel 1
Reguleerimisese ja kohaldamisala

1. Käesolevas direktiiviga kehtestatakse normid teatavate teenuse osutajate esinduse kohta liidus kriminaalmenetluses tõendite kogumise eesmärgil liikmesriikide pädevate asutuste antud otsuste ja määruste vastuvõtmiseks, täitmiseks ja täitmise tagamiseks.
2. Liikmesriigid ei tohi kehtestada käesolevas direktiivis käsitletud teenuse osutajatele täiendavaid kohustusi lisaks käesolevast direktiivist tulenevatele kohustustele lõikes 1 sätestatud eesmärkidel.

²¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 18. detsembri 2000. aasta [määrus \(EÜ\) nr 45/2001](#) üksikisikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ühenduse institutsioonides ja asutustes ning selliste andmete vaba liikumise kohta (EÜT L 8, 12.1.2001, lk 1).

²² ELT C ..., ..., lk ...

3. Käesolev direktiiv ei piira riigi ametiasutuste volitusi kooskõlas liidu ja siseriiklike õigusnormidega, et pöörduda nende territooriumil asuvate teenuse osutajate poole lõikes 1 nimetatud eesmärkidel.
4. Käesolevat direktiivi kohaldatakse artikli 2 lõikes 2 määratletud teenuse osutajate suhtes, kes pakuvad teenuseid liidus. Seda ei kohaldata nende teenuse osutajate suhtes, kes asuvad ühe liikmesriigi territooriumil ja pakuvad teenuseid ainult selle liikmesriigi territooriumil.

Artikkel 2

Mõisted

Käesoleva direktiivi kohaldamisel kasutatakse järgmisi mõisteid:

- (1) „esindaja“ – juriidiline või füüsiline isik, kelle teenuse osutaja määrab kirjalikult artikli 1 lõike 1, artikli 3 lõigete 1, 2 ja 3 kohaldamisel;
- (2) „teenuse osutaja“ – füüsiline või juriidiline isik, kes osutab ühte või mitut järgmise kategooria teenustest:
 - (a) elektroonilise side teenused, mis on määratletud [direktiivi, millega kehtestatakse Euroopa elektroonilise side seadustik] artikli 2 lõikes 4;
 - (b) infoühiskonna teenused, mis on määratletud Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi (EL) 2015/1535²³ artikli 1 lõike 1 punktis b ja mille puhul andmete säilitamine on kasutajale osutatava teenuse olemuslik komponent, sealhulgas sotsiaalvõrgustikud, internetipõhised kauplemiskohad, mis lihtsustavad kasutajatevahelisi tehinguid, ja muud veebimajutusteenuse pakkujad;
 - (c) interneti domeeninime ja IP-numbriteenused, nagu IP-aadressi pakkujad, domeeninimede registrid, domeeninimede registraatorid ning seotud privaatsus- ja vaheserveri teenused;
- (3) „teenuste pakkumine liikmesriigis“ –
 - (a) liikmesriigis juriidilistel või füüsilistel isikutel punktis 2 nimetatud teenuste kasutamise võimaldamine ning
 - (b) punktis a osutatud sisulise seose olemasolu liikmesriigiga;
- (4) „tegevuskoht“ – tegeliku majandustegevusega tegelemine määramata aja jooksul stabiilse taristu kaudu, kust osutatakse teenuseid, või stabiilne taristu, kust juhitakse majandustegevust;

²³ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 9. septembri 2015. aasta [direktiiv \(EL\) 2015/1535](#), millega nähakse ette tehnilistest eeskirjadest ning infoühiskonna teenuste eeskirjadest teatamise kord (ELT L 241, 17.9.2015, lk 1).

- (5) „kontsern“ – kontsern Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi (EL) 2015/849²⁴ artikli 3 lõikes 15 sätestatud tähenduses.

Artikkel 3
Esindaja

1. Liikmesriigid, kus liidus teenuseid pakkuv teenuse osutaja asub, tagavad, et see määrab liidus vähemalt ühe esindaja kriminaalmenetluse tõendite kogumise eesmärgil liikmesriikide pädevate asutuste antud otsuste ja määruste vastuvõtmiseks, täitmiseks ja täitmise tagamiseks. Esindaja elab või asub ühes liikmesriikidest, kus teenuse osutaja asub või pakub teenuseid.
2. Liikmesriigid, kus liidus teenuseid pakkuv teenuse osutaja asub, tagavad, et see määrab liidus vähemalt ühe esindaja kriminaalmenetluse tõendite kogumise eesmärgil liikmesriikide pädevate asutuste antud otsuste ja määruste vastuvõtmiseks, täitmiseks ja täitmise tagamiseks. Esindaja elab või asub ühes liikmesriikidest, kus teenuse osutaja asub või pakub teenuseid.
3. Seoses Euroopa Liidu toimimise lepingu V jaotise 4. peatüki kohaldamisala raames vastu võetud liidu õiguslike vahendite kohaselt kriminaalmenetluses tõendite kogumiseks liikmesriikide pädevate asutuste antud otsuste ja määruste vastuvõtmise, täitmise või täitmise tagamisega kindlustavad kõnealustes õiguslikes vahendites osalevad liikmesriigid, et nende territooriumil teenuseid pakkuvad teenuse osutajad määravad ühes neist vähemalt ühe esindaja. Esindaja elab või asub ühes liikmesriikidest, kus teenuse osutaja asub või pakub teenuseid.
4. Teenuse osutajatel on võimalus määrata täiendavaid esindajaid, kes elavad või asuvad teistes liikmesriikides, kaasa arvatud neis, kus teenuse osutajad pakuvad oma teenuseid. Teenuse osutajatel, kes kuuluvad kontserni, on võimalik määrata ühiselt üks esindaja.
5. Liikmesriigid tagavad, et nende pädevate asutuste otsused ja määrused kriminaalmenetluses tõendite kogumiseks adresseeritakse teenuse osutaja poolt selleks määratud esindajale. Kõnealusele esindajale tehakse ülesandeks asjaomase teenuse osutaja nimel otsuste ja määruste vastuvõtmine, täitmine ja täitmise tagamine.
6. Seetõttu peavad liikmesriigid tagama, et nende territooriumil elav või asuv esindaja teeb kooskõlas kehtiva õigusraamistikuga koostööd pädevate asutustega kõnealuste otsuste ja määruste vastuvõtmisel.
7. Liikmesriigid tagavad, et nende territooriumil asuvad või teenuseid pakkuvad teenuse osutajad annavad oma esindajale vajalikud volitused ja vahendid kõnealuste otsuste ja määruste täitmiseks.

²⁴ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. mai 2015. aasta [direktiiv \(EL\) 2015/849](#), mis käsitleb finantssüsteemi rahapesu või terrorismi rahastamise eesmärgil kasutamise tõkestamist ning millega muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) nr 648/2012 ja tunnistatakse kehtetuks Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2005/60/EÜ ja komisjoni direktiiv 2006/70/EÜ (ELT L 141, 5.6.2015, lk 73).

8. Liikmesriigid tagavad, et määratud esindaja võib võtta vastutusele kehtivast õigusraamistikust tulenevate kohustuste mittetäitmise eest otsuste ja määruste vastuvõtmisel, ilma et see piiraks vastutust ja kohtumenetlust, mida võib teenuse osutaja suhtes algatada. Eelkõige ei saa kõnealuste kohustuste mittetäitmise põhjendusena kasutada vastava sisekorra puudumist teenuse osutaja ja esindajate vahel.
9. Liikmesriigid tagavad, et esindaja määramise kohustus on vahetu, st alates artiklis 7 sätestatud ülevõtmise kuupäevast teenuse osutajate puhul, kes pakuvad sel kuupäeval liidus teenuseid, või alates hetkest, mil teenuse osutajad hakkavad liidus teenuseid pakkuma nende teenuse osutajate puhul, kes alustavad teenuste pakkumist pärast ülevõtmiskuupäeva.

Artikkel 4 *Teavitused ja keeled*

1. Liikmesriigid tagavad, et pärast oma esindaja määramist artikli 3 lõigete 1, 2 ja 3 kohaselt teavitab iga nende territooriumil asuv või teenuseid pakuv teenuse osutaja kirjalikult selle liikmesriigi keskasutust, kus tema esindaja elab või asub, oma esindaja määramisest ja kontaktandmetest ning nendega seotud muudatustest.
2. Teavituses tuleb täpsustada määruses 1/58 osutatud liidu ametlik(ud) keel(ed), milles saab pöörduda esindaja poole. See hõlmab vähemalt üht selle liikmesriigi ametlikku keelt, kus esindaja elab või asub.
3. Kui teenuse osutaja määrab mitu esindajat, tuleb teavituses täpsustada liidu ja liikmesriikide ametlik(ud) keel(ed), mida igaüks neist kasutab, või muud kaalutlused, mille alusel määrata kindlaks asjaomane esindaja, kelle poole pöörduda. Nõuetekohaselt põhjendatud juhtudel võivad liikmesriikide ametiasutused neist kaalutlustest kõrvale kalduda.
4. Liikmesriigid tagavad, et teenuse osutaja teeb neile käesoleva artikli kohaselt edastatud teabe avalikult kättesaadavaks. Liikmesriigid avaldavad kõnealuse teabe e-õiguskeskkonna portaali spetsiaalsel lehel.

Artikkel 5 *Sanktsioonid*

1. Liikmesriigid kehtestavad normid sanktsioonide kohta, mida rakendatakse käesoleva direktiivi kohaselt vastuvõetud siseriiklike õigusnormide rikkumise korral, ning võtavad kõik vajalikud meetmed nende rakendamise tagamiseks. Ettenähtud sanktsioonid peavad olema tõhusad, proportsionaalsed ja hoiatavad.
2. Liikmesriigid teatavad kõnealustest normidest ja meetmetest komisjonile hiljemalt artiklis 7 toodud kuupäevaks, samuti teatavad nad viivitamata kõigist neid mõjutavatest hilisematest muudatustest. Samuti teavitavad liikmesriigid komisjoni igal aastal nõudeid mittetäitvatest teenuse osutajatest ja nende suhtes võetud asjaomastest täitemeetmetest.

Artikkel 6
Kooskõlastusmehhanism

1. Liikmesriigid määravad keskasutuse või mitu keskasutust, kui see on tema õigussüsteemis nii sätestatud, et tagada käesoleva direktiivi järjepidev ja proportsionaalne kohaldamine.
2. Liikmesriigid teavitavad komisjoni oma lõikes 1 nimetatud määratud keskasutusest või keskasutustest. Komisjon edastab liikmesriikidele määratud keskasutuste nimekirja. Samuti teeb komisjon määratud keskasutuste nimekirja avalikult kättesaadavaks, et hõlbustada teenuse osutajal nende liikmesriikide teavitamist, kus tema esindaja elab või asub.
3. Liikmesriigid tagavad, et keskasutused esitavad üksteisele käesoleva direktiivi järjepideva ja proportsionaalse kohaldamise seisukohast olulist asjaomast teavet ja vastastikust abi. Teabe ja vastastikuse abi pakkumine hõlmab eelkõige täitemeetmeid.
4. Liikmesriigid tagavad, et keskasutused teevad üksteisega ja vajaduse korral komisjoniga käesoleva direktiivi järjepideva ja proportsionaalse kohaldamise tagamiseks koostööd. Koostöö hõlmab eelkõige täitemeetmeid.

Artikkel 7
Direktiivi ülevõtmine

1. Liikmesriigid jõustavad käesoleva direktiivi täitmiseks vajalikud õigus- ja haldusnormid hiljemalt 6 kuud pärast jõustumiskuupäeva. Nad edastavad kõnealuste normide teksti viivitamata komisjonile.
2. Kui liikmesriigid need normid vastu võtavad, lisavad nad nendesse normidesse või nende ametliku avaldamise korral nende juurde viite käesolevale direktiivile. Sellise viitamise viisi näevad ette liikmesriigid.
3. Liikmesriigid edastavad komisjonile käesoleva direktiiviga reguleeritavas valdkonnas nende poolt vastuvõetud põhiliste õigus- ja haldusnormide teksti.

Artikkel 8
Hindamine

Hiljemalt [viis aastat pärast käesoleva direktiivi kohaldamiskuupäeva] viib komisjon läbi direktiivi hindamise ja esitab Euroopa Parlamendile ja nõukogule aruande käesoleva direktiivi kohaldamise kohta, mis peab sisaldama selle kohaldamisala laiendamise vajaduse hindamist. Kui see on asjakohane, lisatakse aruandele käesoleva direktiivi muutmise ettepanekud. Hindamine viiakse läbi kooskõlas komisjoni parema õigusloome suunistega. Liikmesriigid esitavad komisjonile teabe, mida on vaja kõnealuse aruande koostamiseks.

Artikkel 9
Jõustumine

Käesolev direktiiv jõustub kahekümnendal päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

Artikkel 10
Adressaadid

Käesolev direktiiv on adresseeritud liikmesriikidele kooskõlas aluslepingutega.

Strasbourgis,

Euroopa Parlamendi nimel
president

Nõukogu nimel
eesistuja